

УДК 81'373.6

DOI: <https://doi.org/10.31499/2415-8828.2.2025.346984>Зоряна Куньч* 

СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕТЕРМІНОВАНОЇ ЛЕКСИКИ (на прикладі лексеми *імунітет*)

У статті на основі аналізу цитат з лексемою *імунітет* досліджено її семантичні та стилістичні трансформації в публіцистичному стилі літературної мови. Встановлено, що термінологія органічно входить у публіцистичний контекст і сприяє найточнішому відтворенню мовної реальності. У разі появи нових семантичних нашарувань, метафоричних трансформацій, іронічного чи саркастичного навантаження детерміновані лексеми створюють нові, яскраві, оригінальні стилістичні засоби, посилюють емоційний вплив на читача, насичують текст експресією.

Ключові слова: лексика, термін, детермінування, детермінована лексика, лексема, семантика, метафора, епітет, іронія.

Kunch Zoriana. Semantic and stylistic transformations of the determined vocabulary (using the example of the lexeme immunity).

The article examines the semantic and stylistic transformations of determined vocabulary in contemporary Ukrainian journalistic discourse, focusing on the lexeme *immunity* as a representative case. The empirical foundation of the research is the General Regionally Annotated Corpus of Ukrainian (GRAC), which provides extensive factographic material for linguistic interpretation and quantitative analysis. A specialized subcorpus, «Journalism 2004–2023», was compiled for the purposes of this study. Within it, 5,270 citations containing the target lexeme were identified and systematically processed, forming a substantial basis for tracing semantic dynamics in public communication.

The methodological framework integrates contextual, distributional, inductive, and deductive approaches. Contextual analysis enables the identification of terminologization patterns, the detection of micro-contextual meanings, and the observation of semantic shifts resulting from the interaction between terminological usage and expressive stylistic devices. Distributional modelling clarifies the combinatorial behaviour of the lexeme and reveals recurrent syntagmatic structures that function as markers of its semantic transformation. Deductive procedures support the classification of contextual realizations, whereas inductive generalization allows for the formulation of broader conclusions regarding the representation of specialized vocabulary in the journalistic sphere.

The findings demonstrate that terminological units, including immunity, organically integrate into the communicative practices of Ukrainian journalism and acquire extended semantic potential. The lexeme not only designates medical, legal, or political concepts but also becomes an instrument for constructing evaluative, metaphorical, and emotionally charged meanings. These additional layers arise from metaphorization, semantic reorientation, ironic or hyperbolic connotations, and the expansion of associative fields. Such deterministic lexemes increase the expressiveness of journalistic texts, enhance their emotional and rhetorical impact, and reflect the intensifying presence of scientific terminology in public discourse. The study highlights the capacity of terminological vocabulary to function simultaneously as a precise descriptor and as a stylistically influential element shaping contemporary media communication.

Keywords: vocabulary, term, determination, determined vocabulary, lexeme, semantics, metaphor, epithet, irony.

Вступ

Лексико-семантична система мови – це складна єдність, яка зазнає численних трансформацій в сучасному динамічному світі. Важливою ознакою нинішньої мовної організації є стирання чітких меж між функційними стилями літературної мови, а відтак і широке залучення наукових термінів, які вважалися найважливішою рисою наукового стилю мови, до інших стилів (художнього, публіцистичного, розмовно-побутового), а також трансформація семантики термінних одиниць в умовах нових контекстів. Отож відома українська мовознавиця А. Коваль слушно наголошує на потребі розмежовувати різні поля: «термінологічне, де термін принципово нейтральний і має нульове стилістичне забарвлення, і нетермінологічне, де термін обов'язково втрачає свою нейтральність» [Коваль 1970, с. 276]. Проблематика функціонування термінів у різних стилях мови є предметом найновіших наукових розвідок у сучасній філології. Зокрема, А. Kiklewicz розглядає лінгвістичну термінологію в контексті змін, що відбулися в лінгвістиці кінця XX – початку XXI століття під впливом постмодерної культури [Kiklewicz 2020], Т. Космеда, К. Джанік і Д. Янчура осмислюють мовознавчі дискусії щодо тлумачення нових термінів власних імен, що функціонують в інтернеті [Космеда, Джанік і Янчура 2021]. Науковці ведуть мову про вплив ситуації спілкування на семантико-стилістичні особливості термінної лексики та вводять поняття «девіантного функціонування» в термінології [Condamines 2021, с. 358].

Високий інтелектуальний рівень сучасного суспільства й широка ерудованість мовців у найрозмаїтіших сферах людського знання сприяють тому, що термінна лексика стає невід'ємною ознакою різних дискурсів, надаючи їм певного інтелектуального струменя [Клименко, Карпіловська і

* Зоряна Куньч, кандидатка філологічних наук, доцентка, директорка навчально-наукового інституту гуманітарних та соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна); e-mail: zoriana.y.kunch@lpnu.ua.



Кислюк 2008, с. 3]. Ці процеси вкладаються в проблематику детермінування, широко порушувану останнім часом у філологічних дослідженнях [Карпіловська 2013; Клименко 2014; Наконечна 2018; Куньч 2022]. Констатовано, що детермінування – це втрата терміном своїх дефінітивних і системних характеристик та перехід до загальноновживаної лексики, за якого відбувається уподібнення терміна до загальноновживаного слова внаслідок використання його поза межами спеціального тексту, а також розвиток нових значень детермінованої лексики на основі метафоричного переосмислення. У сучасній літературі питання детермінування розглядають як один із механізмів досягнення художньої образності. Основні художні засоби (метафору, метонімію, іронію) проаналізовано в рамках теорії концептуальної метафори, критичного аналізу дискурсу чи теорії релевантності. Як зазначає А. Athanasiadou, для багатьох учених панівним підходом, що підтримує тезу про метафору в думках, є теорія концептуальної метафори [Athanasiadou 2024], відтак дослідники звертають увагу на використання метафори в соціальних і в гуманітарних науках, класифікують різні її типи, описують найважливіші характеристики цього засобу [Ghazinoory & Aghaei 2024].

В україністиці детермінування розглядають переважно на прикладі художньої літератури. Зокрема, проаналізовано стилістичний ефект від використання детермінованих лексем у творах таких українських письменників, як П. Куліш [Банзерук і Шакура 2010], Р. Іванчук [Городиловська 2014; Дубинець 2015], Л. Костенко [Яценко 2000; Фаріон, Куньч, Василюшин, Микитюк і Ментинська 2020], В. Симоненко [Задояна 2007], Б. Лепкий [Куньч 2023], Ю. Щербак [Панасюк 2018], В. Стус [Симоненко 2012], О. Забужко [Kunch, Kharchuk & Hnatyuk 2023] та деякі інші. З'ясовано, що термінні одиниці в художньому дискурсі завдяки семантичним трансформаціям сприяють досягненню ясності мовлення, допомагають структурувати абстрактні думки, матеріалізувати їх, а залучення детермінованої лексики, зокрема в складі тропів чи стилістичних фігур, сприяє орнаменталізації мовлення, виявляє авторське ставлення до названих об'єктів і насичує текст експресією [Kunch & Kharchuk 2023].

Вивчення детермінування в публіцистичному дискурсі ще не набуло поширення в науковій літературі. Частково цю тему порушено в статті А. Григораш, де на матеріалі преси України 90-х років проаналізовано суспільно-політичну термінологію фразеологічного характеру як засіб політичної полеміки [Григораш 2000]. Також стилістичну роль детермінацій досліджено на матеріалі публіцистичної статті «Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала» Л. Костенко [Куньч 2024]. Проте досі мало уваги приділено вивченню семантико-стилістичних трансформацій детермінованих лексем в українській публіцистиці. Відтак актуально постає завдання проаналізувати лексичні одиниці, що зазнали детермінування, виявити їхній вплив на публіцистичний дискурс.

Мета роботи – на прикладі лексеми *імунітет* дослідити семантико-стилістичні трансформації детермінованих лексем у публіцистичному стилі літературної мови. Для досягнення цієї мети треба реалізувати такі **завдання**: 1) спостерегти різні аспекти функційного детермінування лексеми *імунітет* у двох її термінних значеннях; 2) провести статистичний аналіз використання лексеми *імунітет* як функційної і семантично модифікованої детермінації; 3) виявити семантичні трансформації аналізованої лексеми і модифікації її лексичної сполучуваності; 4) виявити можливості досягнення стилістичного ефекту завдяки використанню детермінації.

1. Методика дослідження

Експериментальним полем для дослідження семантико-стилістичних трансформацій детермінованої лексики на прикладі лексеми *імунітет* обрано Генеральний регіонально анотований корпус української мови (GRAC). Його застосовано з метою пошуку фактологічних даних для філологічного аналізу і статистичного опрацювання зібраних матеріалів. У результаті опрацювання підкорпусу «Публіцистика 2004–2023» виокремлено 5270 цитат із лексемою *імунітет*, що слугували матеріалом для цієї роботи.

Основним методом дослідження функціонування лексеми *імунітет* у публіцистичних творах є контекстний аналіз, застосовування якого допомогло виявити приклади детермінування аналізованої лексеми, з'ясувати її сполучуваність у мікроконтекстах, простежити семантичні трансформації. Водночас ми поєднували в цьому дослідженні і дистрибутивний аналіз мовних явищ, за яким поділ мовних одиниць і розуміння їхніх властивостей розглядали на основі їхнього виокремлення в певних фразах. Дистрибутивне моделювання уможливило висвітлити функціонування слова та його сполучуваність. Також у цьому дослідженні застосовано дедуктивний підхід, завдяки якому виокремлено лексичний інвентар, а саме вживання лексеми *імунітет* у її контекстуальному вияві; індуктивний метод дав змогу узагальнити результати конкретних спостережень і показати загальну картину використання лексеми *імунітет* в українській публіцистиці.

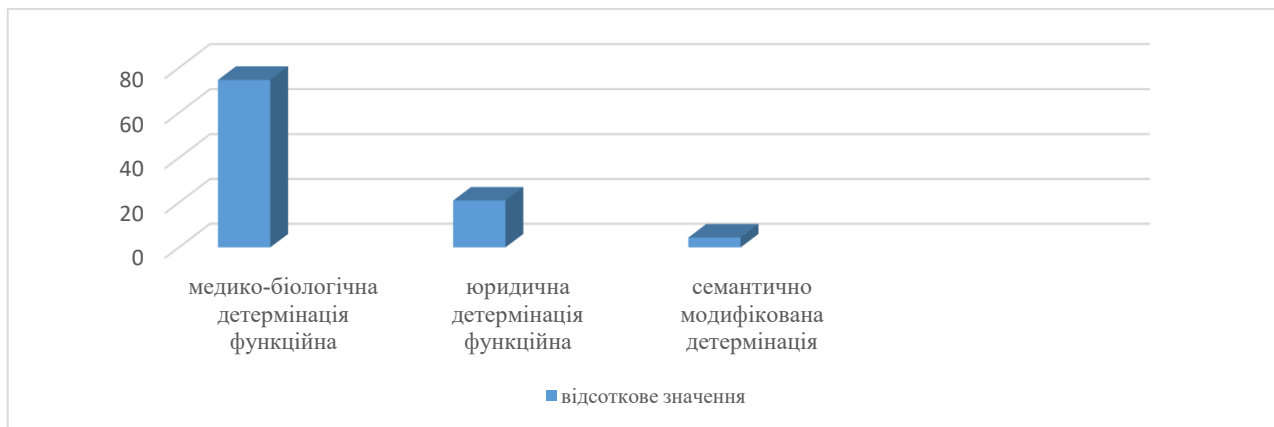
2. Функційне детермінування

Термін *імунітет* сучасна українська мова сприймає в складі двох термінологічних систем – медико-біологічної і юридичної. Один із найсучасніших електронних словників «Словник української мови online. Томи 1–14 (а-преференція)» подає такі термінні значення цієї лексеми:

«ІМУНІТЕ́Т, у, чол. 1. мед., біол. Несприйнятливість живих організмів до збудників заразних хвороб, до отруєння; стійкість організму проти зараження, отруєння. [...] 2. юр. Звільнення певних категорій працівників від деяких правових норм. [...]» [Словник].

У цій роботі проаналізуємо трансформації цих значень, а також лексичної сполучуваності в конкретних умовах контексту публіцистичного стилю літературної мови.

За ступенем втрати ознак терміна виокремлюємо функційне детермінування, за якого лексема зберігає своє термінне значення, і детермінування, що супроводжується семантико-стилістичними трансформаціями. Лексико-семантичний аналіз вибраного для дослідження матеріалу та його статистичне опрацювання дає підстави констатувати значну перевагу функційних детермінацій. Схематично результати відображено в діаграмі 1.



Діаграма 1. Співвідношення функційних і семантично модифікованих уживань лексеми *імунітет*.

Отож переважну більшість (близько 95,58 %) уживань лексеми *імунітет* у матеріалах дослідження становлять функційні детермінації, тобто аналізоване слово використано в одному з термінних значень, при цьому значно переважає його вживання як медико-біологічного терміна (74,63 %). Така кількісна характеристика засвідчує, на наш погляд, особливості сучасного інформаційного простору, що демонструє бажання авторів максимально точно відтворити мовну дійсність, комунікативні особливості сучасного освіченого суспільства, яке гармонійно оперує науковими термінами у своєму повсякденні. Отож чи то медико-біологічний, чи то юридичний термін у контексті публіцистичної статті не сприймається як щось чужорідне і не дає підстав сприймати стиль публікації як науковий. Наведемо кілька прикладів, у яких лексему *імунітет* виявлено в ролі функційної детермінації:

- (1) «Оскільки необхідно три тижні, щоб виробився *імунітет*, то щеплення варто робити у жовтні-листопаді, за місяць до прогнозованої епідемії» (2010)¹;
- (2) «Та й збивати температуру не зовсім правильно. Цим ви пригнічуєте власний *імунітет*, який саме при підвищеній температурі протистояє вірусу» (2010);
- (3) «Враховуючи наявність в іноземця дипломатичного імунітету, його відпустили з місця події» (2016);
- (4) «Не лякайтеся, просто у вас можуть загостритися хронічні захворювання, самолікуванням краще не займатися. *Імунітет може дати збій* через емоційні переживання» (2017).

Звернімо увагу, що ширший контекст цитати, в якій лексема *імунітет* виступає як функційна детермінація, може демонструвати яскраві ознаки публіцистичного стилю. Приміром, у наведених вище цитатах спостерігаємо не притаманну для терміна лексичну сполучуваність (*імунітет протистояє вірусу, імунітет може дати збій*). Окремі цитати засвідчують уживання аналізованої лексеми у складі художніх засобів, як, приміром, у такому уривку: «Ні щеплення, ні вітаміни, ні глінтвейн: Логунова похвалилася *непробивним імунітетом*. Дружина актора Дмитра Ступки, блогерка і телеведуча Поліна Логунова заявила, що не хворіє, бо має *непробивну стіну у вигляді міцного імунітету*» (2020). Констатуємо, що лексема *імунітет* у наведеній цитаті поєднується з епітетами *непробивний, міцний*, які, безумовно, посилюють стилістичний ефект фрази, надають вислову

¹ Тут і далі в дужках зазначаємо дату публікації цитати.

експресії, гумористичного навантаження. Це важлива ознака публіцистичного стилю мовлення, яка сприяє досягненню впливу на читача через залучення емоцій. Крім того, виявляємо широку метафору *непробивна стіна у вигляді міцного імунітету*. Хоч аналізована лексема зберігає тут своє терміне медико-біологічне значення, залучення її до складу метафори спричинює яскраву художню образність і емотивний вплив на читача. Ці ознаки, безумовно, підтверджують, що лексема *імунітет* зазнала детермінування і набула певних стилістичних трансформацій.

3. Семантично трансформовані детермінації

Лише 4,42 % у вибраному матеріалі становлять уживання слова *імунітет* у семантично трансформованому значенні, тобто терміноодиниця в цих цитатах «втрачає свою дефінітивність частково» [Фаріон, Куньч, Василюшин, Микитюк і Ментинська 2020, с. 78]. Дослідники зазначають, що, переходячи зі своєї терміносистеми в інше тематичне поле, такі детерміновані лексеми дещо змінюють (зазвичай поширюють) свою семантику [Kunch & Kharchuk 2023]. Іноді ці нові значення відображено в загальнономовних словниках, проте для лексеми *імунітет* нетермінового значення не подає жоден тлумачний словник. Ця категорія детермінацій вимагає особливо «уважного ставлення до себе, бездоганного відчуття всіх додаткових “обертонів”, які виникають при їх уведенні до художнього тексту» [Карпова 1967, с. 49]. Адекватне розуміння термінового значення слова дає змогу читачеві збагнути глибоку думку автора, семантико-стилістичне навантаження, яке він надає в кожному конкретному контексті слову *імунітет*. У публіцистичних текстах, які порушують актуальні проблеми суспільно-політичного життя, завдяки використанню лексеми *імунітет* авторам вдається образно візуалізувати «опірність» не лише окремих організмів, а суспільних груп, нації, держави тощо до «хвороб» сучасного суспільства, тобто найрозмаїтіших негативних впливів. Приміром, спостерігаємо майстерне використання аналізованої лексеми для характеристики таких суспільних і політичних явищ: *ментальна ізолюваність, антизахідництво, усілякі міфи і фейки; тотально-ідеологічна машина деукраїнізації, сучасне малоросійство, тоталітарна ідеологія; нав'язані імперські штампі, імперські помилки, імперська хвороба; політичні маніпуляції; «холера» радянсько-комуністична; корупція; політична реклама; популізм; лозунги; пропаганда; негативний вплив кремля, зовнішній деструктивний вплив* тощо. Фіксуємо контексти, у яких аналізована лексема «поширюється» на економічні загрози як *економічна криза* чи *економічні санкції*:

- (1) «Закон про доступ до архівів необхідний нам, перш за все, для вироблення у суспільства *імунітету до тоталітарних ідеологій*» (2015);
- (2) «Це підвищує *імунітет проти ментальної ізолюваності, антизахідництва, усіляких міфів і фейків, на яких нині будується путінська Росія*» (2018);
- (3) «Невже російське суспільство настільки позбавлене *імунітету від непристойної імперської хвороби*, що самого слова «фашист» достатньо, аби забути рядки свого тепер уже класика й кидатися захищати своїх братів скрізь, де про це не просили?» (2012);
- (4) «Не менш тривожно й те, що країни Центральної та Південної Європи, які входять до складу ЄС, також не мають *імунітету до внутрішнього хаосу та негативного впливу Кремля*» (2013);
- (5) «Тим часом без подолання постколоніальної інерції у свідомості й самоідентифікації, вибудовування нормальних меж “свій-чужий” і вироблення *дієвого імунітету до зовнішнього деструктивного впливу та його агентів у державному й національному організмі* годі сподіватися на побудову успішної та стійкої держави» (2018);
- (6) «Це створює загрозу для експорту Китаю, отже, економіка країни, яка є двигуном глобального відновлення і однією з найбільш швидкозростаючих у світі, не має *імунітету до кризи*, яка стартувала у Греції і потім почала поширюватися по Європі, відзначається в статті» (2021);
- (7) «На сьомому році війни Росія вже виробила *імунітет до існуючих санкцій*, і тому спокійно зараз живе» (2020).

Чимало прикладів стосуються негативних загальнокультурних явищ, як-от: *марнотратність; будь-яка критика; алкоголізм; паніка; чужі емоції; співчуття; зіркова хвороба, сварки* тощо.

- (1) «Мистецтво ігнорування дійсності ми опанували настільки добре, що здобули *імунітет до будь-якої критики*» (2012);
- (2) «Усі перераховані племена не мають *імунітету проти алкоголю*» (2022);
- (3) «Протягом цих років в нього *до чужих емоцій виробився певний імунітет*» (2019);
- (4) «На жаль, споживацьке інтерпретування й використання сучасної цивілізації сформували в українців *імунітет до співчуття*» (2022);
- (5) «Коли пари переживають випробування і негаразди буферних років, то набувають своєрідного *імунітету до сварок*» (2019).

Семантичні трансформації лексеми *імунітет* відображено в таблиці 1.

Таблиця 1

Лексична сполучуваність слова *імунітет*

тотально-ідеологічну машину деукраїнізації	імунітет на	міфи і фейки
тоталітарну ідеологію		популізм
нав'язані імперські штампи		критику
сучасне малоросійство		алкоголізм
імперську хворобу		економічну кризу
ментальну ізолюваність		марнотратність
зіркову хворобу		антизахідництво
політичну рекламу		«холеру» радянсько-комуністичну
політичні маніпуляції		негативний вплив кремля
зовнішній деструктивний вплив		паніку
економічні санкції		лозунги
пропаганду		співчуття
корупцію		сварки
імперські помилки		чужі емоції

Отож використання лексеми *імунітет* поза межами її термінологічного поля засвідчує трансформацію її семантики за такими ознаками: а) поширення семи 'несприйнятливість', 'опірність' не лише на живі організми, а й на суспільно-політичні процеси, психоемоційні явища, економічний розвиток; б) підсилення семи 'хворобливості', 'заразності' щодо тих об'єктів, щодо яких потрібно виробляти *імунітет*; в) підсилення семи 'здоровості', 'стійкості' щодо тих об'єктів, які мають відповідний *імунітет*. Звернімо увагу, що в деяких випадках у наведених вище цитатах лексема *імунітет* стає складником ширшої метафори із залученням інших детермінацій: *непристойна імперська хвороба*, *вірус марнотратності*, *імунітет від вірусу ненависті*, *допінг для імунітету* тощо.

4. Зміни лексичної сполучуваності

Семантичні трансформації лексеми *імунітет* супроводжуються в публіцистичних текстах змінами її лексичної сполучуваності. Ці зміни можуть стосуватися передусім трьох повнозначних частин мови: іменника, прикметника і дієслова.

Прикметники виявляються найбільш численною групою, яка демонструє відмінні від наукового мовлення приклади лексичної сполучуваності. Йдеться про використання в атрибутивній функції лексеми, яка тематично не поєднується з означуваним словом-терміном *імунітет*, але завдяки семантичній трансформації набуває такої здатності, при цьому передає значний заряд експресії за задумом автора. Цей вид трансформацій виявляється у вживанні узгоджених означень, які супроводжують у різних контекстах детерміновану лексему *імунітет*. Виокремлюємо два типи таких словосполук:

а) *імунітет* + узгоджене означення – якісний прикметник, який зазвичай містить семи 'інтенсивність', 'міцність', 'надійність', 'важливість' тощо: *потужний імунітет*, *дорогоцінний імунітет*, *надійний імунітет*, *розумний імунітет*, *дієвий імунітет*, *міцний імунітет*, *непробивний імунітет*;

б) *імунітет* + узгоджене означення – відносний прикметник: *світоглядний імунітет*, *психологічний імунітет*, *історично-політичний імунітет*, *антимонопольний імунітет*, *антиросійський імунітет*, *національний імунітет* тощо. На основі конкретних прикладів маємо змогу спостерігати, що відносні прикметники, які поєднуються з лексемою *імунітет*, демонструють розширення семантики цього слова на нові тематичні поля, а саме: *світоглядний імунітет* – це стійка, стала позиція у світоглядних поглядах; *психологічний імунітет* – це належне протистояння заходам психологічного впливу; *історично-політичний імунітет* – це виражена позиція в історико-політичній сфері; *антимонопольний імунітет* – це здатність протистояти тенденціям монополізації; *інформаційний імунітет* – це здатність критично ставитися до будь-якої неперевіреної інформації; *національний імунітет* – це, як тлумачить сам автор, «гідність власного “я”, любов до мови, сім'ї, України»: «Чи допустив би таке народ, коли б сам керував своїм життям, а не довіряв це зальотним забродам, коли б сповідував не “какую різницю”, а національний імунітет, гідність власного “я”, любов до мови, сім'ї, України?» (2008).

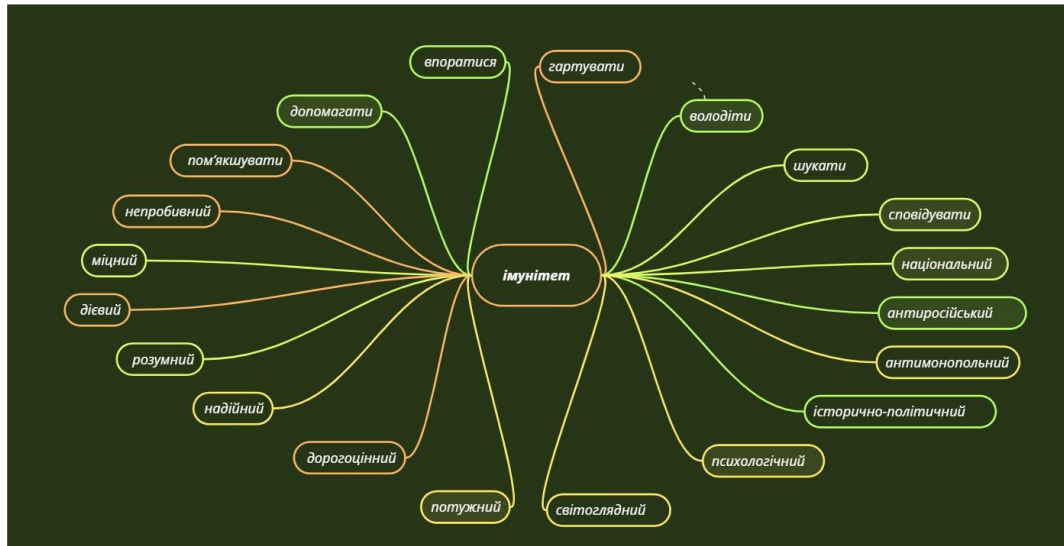
Дієслова, які завдяки детермінуванню лексеми *імунітет* набувають здатності сполучатися з нею, зазвичай призводять до персоніфікації цієї лексеми: *імунітет впорається*, *шукати імунітет*, *гартувати імунітет*, *володіти імунітетом*, *допомагати імунітету*, *пом'якшувати імунітет*, *сповідувати імунітет*. Приміром, у таких прикладах:

(1) «А імунітету потрібно допомагати», – зазначив Руслан Марцінків» (2022);

(2) «“Головне – не піддатися паніці і бути впевненими, що *імунітет* впорається з вірусом”, – закликає жінка» (2020).

Іменники, які демонструють відмінну від термінної лексичну сполучуваність, виступають зазвичай в атрибутивній функції, як-от: *імунітет від паніки*, *імунітет до пропаганди*, *імунітет до стереотипів*, *імунітет до лозунгів* тощо.

Загалом сполучуваність медико-біологічного терміна *імунітет* із загальноживаними словами – різними частинами мови, що призводить до загальної емоційної насиченості словосполучення, відображено на рисунку 2.



Рисунк 2. Сполучуваність медико-біологічного терміна *імунітет* із загальноживаними словами, що призводить до загальної емоційної насиченості словосполучення.

Висновки

На підставі аналізу 5270 цитат із лексемою *імунітет*, вибраних з анотованого корпусу «Публіцистика 2004–2023», можемо стверджувати, що термінна лексика органічно входить у публіцистичний контекст і стає його важливим компонентом, сприяючи досягненню точності викладу й реалізації творчого задуму автора. Функційні детермінації автори використовують передусім для максимально адекватного відтворення мовної реальності, комунікативних особливостей сучасного освіченого суспільства, яке гармонійно оперує науковими термінами в повсякденному спілкуванні. Почасти ця лексема не лише слугує для позначення відповідних понять медичної чи юридичної сфери, але й для створення певного стилістичного ефекту завдяки долученню нових семантичних нашарувань, метафоричних трансформацій, іронічних чи саркастичних навантажень. У такому разі детерміновані лексеми покликані створювати нові яскраві та оригінальні стилістичні засоби та посилювати емоційний вплив на читача, насичувати текст експресією.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в аналізі лексико-семантичних і стилістичних особливостей детермінованих лексем у текстах різних жанрів.

ЛІТЕРАТУРА

- Банзерук, О. В. і Шакура, Ю. О. (2010). Військова лексика в історичній прозі П. Куліша. [У:] *Література та культура Полісся*, 59, 15–20.
- Генеральний регіонально анотований корпус української мови. URL: <https://www.uacorpus.org/Kyiv/ua> (дата запити: 07.06.2025).
- Городиловська, Г. (2014). Переосмислення семантики терміна та розширення сфер його функціонування в сучасній українській літературній мові (на матеріалі художніх творів Р. Іваничука). [У:] *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Проблеми української термінології*, 791, 105–108.
- Григораш, А. (2000). Індивідуально-авторське використання суспільно-політичної термінології фразеологічного характеру як засіб політичної полеміки (на матеріалі преси України 90-х років). [У:] *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Проблеми української термінології*, 402, 337–341.
- Дубинець, О. (2015). Військова лексика в романі Р. Іваничука «Мальви». [У:] *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. Серія: *Філологія*, 73, 169–172.
- Задояна, Л. (2007). Стилістичні функції термінологічної лексики у поетичному тексті (на матеріалі поезій В. Симоненка). [У:] *Українська термінологія і сучасність*, VII, 251–252.
- Карпіловська, Є. А. (2013). Термін у сучасній мовотворчості. [У:] *Українська термінологія і сучасність*, IX, 185–192.

- Карпова, В. (1967). *Термін і художнє слово*. Київ, 132 с.
- Клименко, Н. Ф. (2014). Взаємодія функціональних стилів літературної мови і вплив її на словотвірну систему. [У:] Клименко, Н. Ф. *Вибрані праці*. Київ, 20–21.
- Клименко, Н. Ф., Карпіловська, Є. А. і Кислюк, Л. П. (2008). *Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі*. Київ, 336 с.
- Коваль, А. (1970). *Науковий стиль сучасної української літературної мови: Структура наукового тексту*. Київ, 306 с.
- Космеда, Т., Джанік, К. і Янчура, Д. (2021). Сучасна ономастична термінологія: український і російський науковий дискурс щодо формування інтернет-ономастикону. [У:] *Przegląd Wschodnioeuropejski*, 12 (1), 305–316. DOI: 10.31648/pw.6477
- Куньч, З. Й. (2022). Найважливіші аспекти вивчення термінової лексики зі студентами інженерно-технічних спеціальностей. [У:] *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Філологічні науки*, 1 (23), 175–183. DOI: 10.32342/2523-4463-2022-1-23-17.
- Куньч, З. Й. (2023). Стилістична роль детермінологізмів у складі порівнянь (на матеріалі повісті Богдана Лепкого «Мотря»). [У:] *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Філологічні науки*, 1 (25), 191–204. DOI: 10.32342/2523-4463-2023-1-25-14
- Куньч, З. Й. (2024). Стилістична роль детермінованої лексики в публіцистичному стилі (на матеріалі статті Ліни Костенко «Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала»). [У:] *Alfred Nobel University Journal of Philology*, 1 (27), 206–219. DOI: 10.32342/2523-4463-2024-1-27-14.
- Наконечна, Г. В. (2018). Термінологізація і детермінологізація: ступінь опрацювання й вектори розвитку. [У:] *Теорія терміна: конкретизація лексико-семантичних парадигм*. Львів, 11–37.
- Панасюк, К. (2018). Військова термінологія в романі Ю. Щербак «Зброя судного дня». [У:] *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Проблеми української термінології*, 890, 66–69.
- Симоненко, Т. (2012). Стилістичні функції термінологічної лексики в поезії В. Стуса. [У:] *Лінгвістичні дослідження*, 34, 237–241.
- Словник української мови online. Томи 1–14 (а-преференція). URL: <https://sum20ua.com/> (дата запису: 07.06.2025).
- Фаріон, І. Д., Куньч, З. Й., Василюшин, І. П., Микитюк, О. Р. і Ментинська, І. Б. (2020). *Термінологічна актуалізація української мовної дійсності*. Львів, 232 с.
- Яценко, Н. (2000). Військова лексика в історичних романах Л. Костенко. [У:] *Дивослово*, 3 (517), 30–32.
- Athanasiadou, A. (2024). On the margins of figurative thought and language. [In:] *Lingua*, 299, 103655. DOI: 10.1016/j.lingua.2023.103655
- Condamines, A. (2021). How can one explain «deviant» linguistic functioning in terminology. [In:] *Terminology*, 27 (2), 358–379.
- Ghazinoory, S. & Aghaei, P. (2024). Metaphor research as a research strategy in social sciences and humanities. [In:] *Qual Quant*, 58, 227–248. DOI:10.1007/s11135-023-01641-8.
- Kiklewich, A. (2020). Active processes in the terminology of modern linguistics. [In:] *Przegląd Wschodnioeuropejski*, 11 (1), 335–359. DOI:10.31648/pw.5993
- Kunch, Z. & Kharchuk, L. (2023). Studying Semantic Transformations of Deterministic Vocabulary in Artistic Discourse Using Corpus Technologies. [In:] *CEUR Workshop Proceedings*, 3608, 326–344.
- Kunch, Z., Kharchuk, L. & Hnatyuk, M. (2023). Research of medical terms-substantives in O. Zabuzhko's artistic works on the basis of the text corpus. [In:] *CEUR Workshop Proceedings*. Vol. 3396: Computational linguistics and intelligent systems. Vol. II: Computational linguistics workshop, 359–372.

REFERENCES

- Athanasiadou, A. (2024). On the margins of figurative thought and language. [In:] *Lingua*, 299, 103655. DOI: 10.1016/j.lingua.2023.103655 (in English)
- Banzeruk, O. V. i Shakura, Yu. O. (2010). Viiskova leksyka v istorychnii prozi P. Kulisha [Military vocabulary in the historical prose of P. Kulish]. [In:] *Literature and culture of Polissia*, 59, 15–20. (in Ukrainian)
- Condamines, A. (2021). How can one explain «deviant» linguistic functioning in terminology. [In:] *Terminology*, 27(2), 358–379. (in English)
- Dubynets, O. (2015). Viiskova leksyka v romani R. Ivanychuka «Malvy» [Military vocabulary in R. Ivanychuk's novel «Malvy»]. [In:] *Bulletin of the V.N. Karazin Kharkiv National University. Series: Philology*, 73, 169–172. (in Ukrainian)
- Farion, I. D., Kunch, Z. Y., Vasylyshyn, I. P., Mykytiuk, O. R. i Mentynska, I. B. (2020). *Terminologichna aktualizatsiia ukrainskoi movnoi diisnosti* [Terminological actualization of Ukrainian linguistic reality]. Lviv, 231 s. (in Ukrainian)
- General Regionally Annotated Corpus of the Ukrainian Language. GRAC. <https://uacorporus.org/Kyiv/ua> (Last accessed: 07.06.2025). (in Ukrainian)
- Ghazinoory, S. & Aghaei, P. (2024). Metaphor research as a research strategy in social sciences and humanities. [In:] *Qual Quant*, 58, 227–248. DOI: 10.1007/s11135-023-01641-8 (in English)
- Horodylovska, H. (2014). Pereosmyslennia semantyky termina ta rozshyrennia sfer yoho funktsiiuvannia v suchasni ukrainskii literaturnii movi (na materialii khudozhnikh tvoriv R. Ivanychuka) [Rethinking the semantics of the term and expanding the spheres of its functioning in the modern Ukrainian literary language (based on the works of R. Ivanychuk)]. [In:] *Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic»*. Series: *Problems of Ukrainian Terminology*, 791, 105–108. (in Ukrainian)
- Hryhorash, A. (2000). Indyvidualno-avtorske vykorystannia suspilno-politychnoi terminolohii frazeolohichnoho kharakteru yak zasib politychnoi polemiky (na materialii presy Ukrainy 90-kh rokiv) [Individual-authored use of socio-political terminology of phraseological nature as a means of political polemics (based on materials from the Ukrainian press of the 1990s)]. [In:] *Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic»*. Series: *Problems of Ukrainian Terminology*, 402, 337–341. (in Ukrainian)
- Karpilovska, Ye. A. (2013). Termin u suchasni movotvorchosti [Term in modern language creation]. [In:] *Ukrainian terminology and modernity: a collection of scientific works*, IX, s. 185–192. (in Ukrainian)
- Karpova, V. (1967). *Termin i khudozhnie slovo* [Term and Artistic Word]. Kyiv, 129 s. (in Ukrainian)
- Kiklewich, A. (2020). Active processes in the terminology of modern linguistics. [In:] *Przegląd Wschodnioeuropejski*, 11(1), 335–359. DOI: 10.31648/pw.5993 (in Russian)

- Klymenko, N. F. (2014). Vzaiemodiia funktsionalnykh styliv literaturnoi movy i vplyv yii na slovotvirnu system [The interaction of functional styles of literary language and its influence on the word-formation system]. [In:] Klymenko, N. F. *Vybrani pratsi*. Kyiv, 20–21. (in Ukrainian)
- Klymenko, N. F., Karpilovska, Ye. A. i Kysliuk, L. P. (2008). *Dynamichni protsesy v suchasnomu ukrainskomu leksykoni* [Dynamic processes in the modern Ukrainian lexicon]. Kyiv, 336 s. (in Ukrainian)
- Kosmeda, T., Dzhanik, K. i Yanchura, D. (2021). Suchasna onomastychna terminolohiia: ukrainskyi i rosiiskyi naukovyi dyskurs shchodo formuvannia internet-onomastykonu [Modern onomastic terminology: Ukrainian and Russian scientific discourse on the formation of the Internet onomasticon]. [In:] *Przegląd Wschodnioeuropejski*, 12 (1), 305–316. DOI: 10.31648/pw.6477 (in Ukrainian)
- Koval, A. (1970). Naukovyi styl suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy: Struktura naukovoho tekstu [Scientific style of modern Ukrainian literary language: Structure of a scientific text]. Kyiv, 304 p. (in Ukrainian)
- Kunch, Z. Y. (2022). Naivazhlyvishi aspekty vyvchennia terminnoi leksyky zi studentamy inzhenerno-tekhnichnykh spetsialnostei [The most important aspects of studying term vocabulary with students of engineering and technical specialties]. [In:] *Bulletin of the Alfred Nobel University. Series: Philological Sciences*, 1 (23), 175–183. DOI: 10.32342/2523-4463-2022-1-23-17 (in Ukrainian)
- Kunch, Z. Y. (2023). Stylistychna rol determinolohizmiv u skladi porivnian (na materiali povisti Bohdana Lepkoho «Motria») [The stylistic role of determinologisms in the composition of comparisons (based on the material of Bohdan Lepky's story «Motrya»)]. [In:] *Alfred Nobel University Journal of Philology*, 1 (25), 191–204. DOI: 10.32342/2523-4463-2023-1-25-14 (in Ukrainian)
- Kunch, Z. & Kharchuk, L. (2023). Studying Semantic Transformations of Deterministic Vocabulary in Artistic Discourse Using Corpus Technologies. [In:] CEUR Workshop Proceedings, 3608, 326–344. (in English)
- Kunch, Z., Kharchuk, L. & Hnatyuk, M. (2023). Research of medical terms-substantives in O. Zabuzhko's artistic works on the basis of the text corpus. [In:] CEUR Workshop Proceedings. Vol. 3396: Computational linguistics and intelligent systems. Vol. II: Computational linguistics workshop, 359–372. (in English)
- Nakonechna, H. V. (2018). Terminolohizatsiia i determinolohizatsiia: stupin opratsiuvannia y vektory rozvytku [Terminology and determinology: degree of elaboration and vectors of development.]. [In:] *Term theory: concretization of lexical-semantic paradigms*. Lviv, 11–37. (in Ukrainian)
- Panasiuk, K. (2018). Viiskova terminolohiia v romani Yu. Shcherbaka «Zbroia sudnoho dnia» [Military terminology in Yu. Shcherbak's novel «Doomsday Weapons»]. [In:] *Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic». Series: Problems of Ukrainian Terminology*, 890, 66–69. (in Ukrainian)
- Symonenko, T. (2012). Stylistychni funktsii terminolohichnoi leksyky v poezii V. Stusa [Stylistic functions of terminological vocabulary in the poetry of V. Stus]. [In:] *Linguistic research*, 34, 237–241. (in Ukrainian)
- Slovnyk ukrainskoi movy online [Ukrainian language dictionary online]. Vol. 1–14. [In:] <https://sum20ua.com/> (Last accessed: 07.06.2025). (in Ukrainian)
- Yatsenko, N. (2000). Viiskova leksyka v istorychnykh romanakh L. Kostenko [Military vocabulary in historical novels by L. Kostenko]. [In:] *Miraculous*, 3 (517), 30–32. (in Ukrainian)
- Zadoiana, L. (2007). Stylistychni funktsii terminolohichnoi leksyky u poetychnomu teksti (na materiali poezii V. Symonenka) [Stylistic functions of terminological vocabulary in a poetic text (based on the material of V. Symonenko's poems)]. [In:] *Ukrainian terminology and modernity*, VII, 251–252. (in Ukrainian)

Подано до редакції 28.08.2025 року
Прийнято до друку 29.09.2025 року